

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง มาตรฐานการกำหนดโทษ (ยี่ต็อก) กับความเป็นอิสระของผู้พิพากษา: กรณีศึกษาคดีลักทรัพย์ ในครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูล โดยการออกแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ จากกลุ่มประชากรจำนวน 244 ราย จากการศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 สรุปข้อมูลทั่วไป

การศึกษาทำโดยการออกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนและทนายความ รวม 244 ราย เป็นเพศชาย 205 ราย เพศหญิง 39 ราย อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ระหว่าง 31 – 40 ปี มีจำนวนมากที่สุด วุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามทุกรายจบการศึกษาขั้นต่ำ ระดับปริญญาตรีและขั้นสูงสุดระดับปริญญาโท ระยะเวลาในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ระหว่าง 6–10 ปี มีจำนวนมากที่สุดและผู้ทำงานนานกว่า 20 ปี มีน้อยที่สุด สำหรับอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้พิพากษา จำนวน 46 ราย พนักงานอัยการ จำนวน 26 ราย พนักงานสอบสวน จำนวน 84 ราย และทนายความ/นักกฎหมาย จำนวน 88 ราย

5.1.2 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการในการใช้บัญญัติมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) เป็นกลไกในการพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษา

จากการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.1.2.1 ยี่ต็อกควรนำมาใช้ทุกครั้งที่ในการพิจารณาคดีในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้พิพากษาที่เห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยมีส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนกลุ่มพนักงานสอบสวนที่เห็นด้วยมีมากกว่าที่ไม่เห็นด้วยอย่างเห็นได้ชัด และกลุ่มทนายความส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5.1.2.2 ยี่ต็อกได้มาจากการประชุมร่วมกันในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.2.3 คำพิพากษาทุกคดีเป็นไปตามที่ยี่ต็อกกำหนดในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่ไม่เห็นใจ อย่างไรก็ตามแม้ส่วนใหญ่จะไม่เห็นใจ แต่สัดส่วนของกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นใจและเห็นด้วยมีจำนวนใกล้เคียงกันและเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย แต่กลุ่มพนักงานสอบสวน ส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.2.4 หากพิพากษาคิดไปจากยี่ต็อก เข้าของสำนวนต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา ในประเด็นนี้ส่วนใหญ่เห็นด้วย และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย แต่กลุ่มพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่เห็นด้วย โดยกลุ่มอัยการส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5.1.2.5 ยี่ต็อกทำขึ้นเฉพาะความผิดบางข้อหา ในประเด็นนี้ส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.2.6 การกำหนดโทษที่ไม่เหมาะสมย่อมมีผลกระทบต่อความสงบสุขของประชาชนในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5.1.3 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) ที่มีผลต่อการพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษา

จากการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.1.3.1 คุณพินิจของศาลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการกำหนดโทษ ในประเด็นนี้ส่วนใหญ่เห็นด้วย และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษา กลุ่มอัยการ กลุ่มพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่เห็นด้วย ส่วนกลุ่มทนายความ/นักกฎหมาย ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5.1.3.2 คดีอาญาให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดโทษเป็นคุณแก่จำเลยในประเด็นนี้ส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.3.3 การที่ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดโทษในคดีอาญา อาจทำให้เกิดอคติในการกำหนดโทษแก่จำเลยในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วยและเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษากับอัยการ ส่วนใหญ่ไม่เห็นใจ ส่วนกลุ่มพนักงานสอบสวนกับกลุ่มทนายความ/นักกฎหมาย ส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.3.4 ยี่ต็อกทำให้ผู้พิพากษาไม่สามารถให้ความเป็นธรรมตามรูปคดีได้ในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย กลุ่มอัยการที่เห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยมีจำนวนเท่ากัน แต่กลุ่มพนักงานสอบสวนกับกลุ่มทนายความ/นักกฎหมาย ส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.3.5 การใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาสุดท้ายเน้นเรื่องสามัญสำนึกของผู้พิพากษาแต่ละคน ในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษา กลุ่มอัยการและกลุ่มพนักงานสอบสวน ส่วนใหญ่เห็นด้วย ส่วนกลุ่มทนายความ/นักกฎหมาย ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5.1.3.6 การใช้บัญชีอัตราโทษเน้นในการกำหนดโทษทำให้คำพิพากษาคดีแต่ละคดี ใช้มาตรฐานเดียว ในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.3.7 ถ้าศาลใช้ดุลพินิจอย่างไม่มีขอบเขต จะทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมได้ ในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษากับกลุ่มพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่เห็นด้วย ส่วนกลุ่มอัยการกับกลุ่มทนายความ/นักกฎหมาย ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5.1.3.8 ผู้พิพากษาคควรใช้ดุลพินิจโดยคำนึงถึงความยุติธรรมตามกฎหมายยิ่งกว่าความยุติธรรมตามความนึกคิดของตน ในประเด็นนี้ส่วนใหญ่เห็นด้วย และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษา กลุ่มพนักงานสอบสวนและกลุ่มทนายความ/นักกฎหมาย ส่วนใหญ่เห็นด้วย สำหรับกลุ่มอัยการ ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5.1.3.9 การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษศาลควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษากับกลุ่มพนักงานสอบสวน ส่วนใหญ่เห็นด้วย สำหรับกลุ่มอัยการกับกลุ่มทนายความ/นักกฎหมาย ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5.1.3.10 การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษศาลควรพิจารณาจากเจตนาของผู้กระทำผิดเป็นหลัก ในประเด็นนี้ส่วนใหญ่เห็นด้วย และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษา กลุ่มอัยการและกลุ่มพนักงานสอบสวน ส่วนใหญ่เห็นด้วย สำหรับกลุ่มทนายความ/นักกฎหมาย ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีจำนวนมากกว่าที่เห็นด้วยเล็กน้อย

5.1.4 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนและทนายความ/นักกฎหมายที่มีต่อมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ด็อก)

จากการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.1.4.1 ศาลควรมีการกำหนดบัญชีอัตราโทษไว้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย แต่กลุ่มอัยการ กลุ่มพนักงานสอบสวนและกลุ่มทนายความ/นักกฎหมายส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.4.2 ศาลควรกำหนดโทษโดยคำนึงถึงอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ในแต่ละฐานความผิด ในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.4.3 การมีบัญชีอัตราโทษมีผลกระทบต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษา ในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย กลุ่มอัยการ ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจ สำหรับกลุ่มพนักงานสอบสวนกับกลุ่มทนายความ/นักกฎหมาย ส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.4.4 การที่ศาลพิพากษากำหนดโทษจำเลยในข้อหาเดียวกันเท่ากันทุกคดีเป็นสิ่งที่ดี ในประเด็นนี้ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยและเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษา กับกลุ่มอัยการส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย กลุ่มพนักงานสอบสวน ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจ แต่กลุ่มทนายความ/นักกฎหมาย ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5.1.4.5 การพิจารณาพิพากษาคดี ศาลควรมีอิสระในการใช้ดุลพินิจ ในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.4.6 ไม่ควรมีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ขี้ต๊อก) อีกเพราะผู้พิพากษาจะได้ใช้ดุลพินิจได้อย่างอิสระ ในประเด็นนี้ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย แต่กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับไม่แน่ใจใกล้เคียงกัน และเมื่อแยกศึกษาเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้พิพากษา กับกลุ่มอัยการ ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ส่วนกลุ่มพนักงานสอบสวนกับกลุ่มทนายความ/นักกฎหมาย ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจ

5.1.4.7 การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษทำให้เกิดความไม่แน่นอนของคำพิพากษาในคดีที่พฤติการณ์แห่งคดีใกล้เคียงกัน ในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.4.8 ผู้พิพากษาบางท่านยังใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษได้ไม่เหมาะสมจึงต้องใช้มาตรฐานการกำหนดโทษ(ขี้ต๊อก) ในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วย

5.1.5 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.1.5.1 การสร้างมาตรฐานการกำหนดโทษ(ขี้ต๊อก) ต้องเปิดเผยที่มาและระดมความคิดในการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อไปกำหนดมาตรฐานการกำหนดโทษ(ขี้ต๊อก)

5.1.5.2 ฝ่ายที่เสนอว่าควรมีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ขี้ต๊อก) เห็นว่าควรมีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ขี้ต๊อก) เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยส่วนหนึ่งเห็นว่าควรใช้ในศาลเดียวกัน แต่อีกส่วนหนึ่งเห็นว่าควรใช้มาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อมิให้คำพิพากษาแตกต่างกันในความคิดลักษณะเดียวกันไม่เกิดการถกเถียงในการลงโทษผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ขี้ต๊อกควรมีเฉพาะความคิดบางประเภท ไม่จำเป็นต้องมีทุกประเภทคดี อย่างไรก็ตามมีผู้เสนอด้วยว่า มาตรฐาน

การกำหนดโทษ(ยึดออก) ควรมีไว้ใช้เพื่อประกอบดุลพินิจผู้พิพากษา มิใช่มีไว้เพื่อบังคับให้ผู้พิพากษาปฏิบัติตามควรมีความยืดหยุ่น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมตามรูปคดีโดยให้พิจารณาจากลักษณะการกระทำความผิด พฤติการณ์ที่กระทำความผิดประกอบด้วยมิใช่ดูจากมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดออก) เพียงอย่างเดียวกับยังมีผู้เสนอด้วยว่า การพิพากษาผิดไปจากมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดออก) ควรอยู่ภายใต้การกลั่นกรองของหัวหน้าซึ่งมีประสบการณ์มากกว่าและละเอียดรอบคอบกว่า และมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดออก) ควรปรับปรุงแก้ไขไปตามสภาพสถานการณ์ของบ้านเมือง ภาวะเศรษฐกิจและสังคมด้วย

5.1.5.3 ฝ่ายที่เสนอว่าไม่ควรมีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดออก) เห็นว่า การใช้มาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดออก) อาจทำให้ผู้พิพากษาขาดความเป็นอิสระในการใช้ดุลพินิจและเป็นการบังคับให้ผู้พิพากษาต้องตัดสินลงโทษจำเลยที่กระทำความผิด ตามที่มีการกำหนดไว้ซึ่งบางครั้งความผิดฐานเดียวกันแต่รายละเอียดและพฤติการณ์แห่งคดีความหนัก-เบา แห่งการกระทำผิดต่างกันก็ต้องพิจารณาตามโทษขั้นต่ำที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งไม่น่าถูกต้องกับเจตนารมณ์ทางกฎหมาย นอกจากนี้ควรนำหลักเจตนาและผลกระทบต่อสังคมมาประกอบดุลพินิจด้วย บางคนให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าการกระทำผิดในแต่ละท้องที่ ลักษณะภูมิประเทศไม่เหมือนกัน ภูมิหลังและสภาพจำเลยแต่ละคนไม่เหมือนกัน ลักษณะการกระทำผิดของคู่คดีในคดีเดียวกันก็ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดโทษจึงเป็นสิ่งจำเป็นอยู่

5.1.5.4 ข้อเสนออื่น ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอว่า ผู้พิพากษาไม่ควรยึดติดต่อคู่ความในการพิจารณาคดี การใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงพฤติการณ์การกระทำผิด ผลกระทบต่อสังคมด้วย และหากบทลงโทษเบาเกินไปอาจทำให้สังคมไม่สงบสุขเพราะผู้กระทำผิดไม่เข็ดหลาบ อาจเป็นเยี่ยงอย่างที่ไม่ดีแก่ผู้อื่น นอกจากนี้การยกประโยชน์แห่งการสงฆ์ให้แก่จำเลยควรใช้อย่างระมัดระวัง หากใช้บ่อยเกินไปอาจกระทบต่อการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งประชาชนจะได้รับผลกระทบโดยตรง

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดออก) กับความเป็นอิสระของผู้พิพากษากรณีศึกษาคดีศึกษาศึกษา ในครั้งนี้ อภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

5.2.1 กระบวนการในการใช้บัญญัติมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดออก) เป็นกลไกในการพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษา ผลการวิเคราะห์ จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ดังกล่าว ผู้วิจัยพบสิ่งที่น่าสนใจจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่เป็น

ผู้พิพากษาคือ ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยในประเด็นที่ว่า คำพิพากษาทุกคดีต้องเป็นไปตามมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) กำหนด เห็นว่าแม้ผู้พิพากษาจะยอมรับการมีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) และใช้มาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) ในการปฏิบัติงาน แต่ผู้พิพากษาส่วนใหญ่กลับเห็นว่าในการพิจารณาพิพากษาคดีไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) เสมอไป น่าจะสืบเนื่องมาจากการที่ผู้พิพากษายอมรับในข้อที่ว่า พฤติการณ์แต่ละคดีอาจมีความแตกต่างกัน เพราะคดีลักทรัพย์มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 71 วรรคแรก วางหลักว่าหากเป็นการกระทำที่สามีกระทำต่อภรรยาหรือภรรยากระทำต่อสามี ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ สำหรับวรรคสองกล่าวถึง การกระทำที่ผู้กระทำเป็นบุพการี กระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำต่อบุพการี หรือพี่หรือน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกันให้เป็นความผิดอันยอมความได้ นอกจากนี้ยังให้ศาลลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดเพียงใดก็ได้กับในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 วรรคท้าย วางหลักว่า การกระทำผิดตามมาตรา 335 เป็นการกระทำโดยความจำใจหรือยากจนเหลือทนทานและทรัพย์นั้นมีราคาเล็กน้อย ศาลจะลงโทษผู้กระทำตาม มาตรา 334 ก็ได้ ซึ่งในเรื่องนี้มาตรา 334 ของประมวลกฎหมายอาญามีระวางโทษเบาว่า ที่กล่าวมานี้เป็นตัวอย่างหนึ่งของพฤติการณ์แห่งคดีที่แตกต่างกันและกฎหมายรองรับความแตกต่างไว้ โดยให้นำหนักที่สถานภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้กระทำผิดกับผู้เสียหาย ความจำเป็นของผู้กระทำและราคาทรัพย์สินที่เสียหาย ซึ่งเมื่อผู้พิพากษามีแนวคิดเช่นนี้ก็สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย ทำให้ผู้พิพากษาสามารถกำหนดโทษในคดีลักทรัพย์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นธรรมแก่ คู่ความมากกว่าการใช้มาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก)

นอกจากนี้ประเด็นที่ว่าหากพิพากษาคดีไปจากมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) เจ้าของสำนวนต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ก็ไม่เห็นด้วย อาจเป็นเพราะระบบของผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดีเป็นแบบองค์คณะตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา 25(5) ที่ให้อำนาจกรณีผู้พิพากษาคดีเดียวเป็นองค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างสูงไว้ให้จำคุกไม่เกิน 3 ปีหรือปรับไม่เกิน 60,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีนี้ได้แก่คดีลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 โดยคดีจะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง สำหรับอีกคดีหนึ่งเป็นองค์คณะตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 26 ซึ่งกำหนดให้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีศาลชั้นต้น นอกจากศาลแขวงและศาลยุติธรรมอื่นซึ่งมีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลนั้นกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คนและต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน 1 คน กรณีนี้ได้แก่ คดีลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 (1) โดยคดีจะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลจังหวัด ทั้งนี้การ

พิจารณาพิพากษาจะเป็นไปตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 183 วางหลักไว้ว่าคำพิพากษาต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้พิพากษาซึ่งนั่งพิจารณา ถ้าผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาไม่เห็นฟ้องด้วย มีอำนาจทำความเห็นแย้ง โดยความเห็นแย้งให้รวมเข้าสำนวนไว้

ส่วนบทบาทของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา ในทางคดีมีอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 184 ที่วางหลักว่าให้มีอำนาจเรียกประชุมปรึกษาหารือเพื่อมีคำพิพากษา โดยกำหนดให้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลหรือเจ้าของสำนวนเป็นประธานในการประชุมปรึกษา ขึ้นตอนกำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมต้องออกความเห็นทุกประเด็นที่วินิจฉัยและให้ประธานออกความเห็นเป็นคนสุดท้าย การวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก หากความเห็นขัดแย้งกันเป็นสองฝ่ายหรือกว่าสองฝ่ายขึ้นไป จะหาเสียงข้างมากมิได้ ให้ผู้พิพากษาซึ่งมีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยมากยอมเห็นด้วยกับผู้พิพากษาซึ่งมีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยน้อยกว่า ดังนั้นในการปฏิบัติหน้าที่พิพากษาคดีผู้พิพากษาจะปรึกษาคดีกับองค์คณะของตน คดีเกือบทั้งหมดจะเสร็จสิ้นกระบวนการที่องค์คณะผู้พิพากษา จึงมีน้อยมากที่จะมาถึงกระบวนการประชุมปรึกษาหรือมาขอความเห็นชอบจากผู้พิพากษาหัวหน้าศาลซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาในกรณีที่พิพากษาคดีไปจากยึดถือจริงอยู่แม้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะผู้พิพากษาดำเนินการตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 32 โดยเมื่อจ่ายสำนวนไปแล้วอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ๆ จะอยู่ที่องค์คณะผู้พิพากษา ซึ่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลไม่อาจแทรกแซงความอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีขององค์คณะผู้พิพากษาได้ อำนาจของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลหากมีอยู่ก็เป็นเพียงการเรียกคืนสำนวนหรือโอนสำนวนคดี ซึ่งจะกระทำได้ต้องมีเงื่อนไขในกรณีที่กระทบกระเทือนต่อความยุติธรรม ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 33 วรรคแรก ด้วยกระบวนการเหล่านี้จึงเป็นคำตอบได้ถึงเหตุที่กลุ่มผู้พิพากษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยในประเด็นนี้

5.2.2 อิทธิพลของมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดถือ) ที่มีผลต่อการพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษา ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามซึ่งสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างรวม 4 กลุ่ม คือกลุ่มผู้พิพากษา กลุ่มพนักงานอัยการ กลุ่มพนักงานสอบสวนและกลุ่มทนายความ/นักกฎหมาย กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ใช้มาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดถือ) ในการปฏิบัติงานกับเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการใช้มาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดถือ) โดยเฉพาะกลุ่มทนายความ/นักกฎหมายเป็นกลุ่มที่สามารถสะท้อนความคิดเห็นจากจำเลยซึ่งเป็นภาคประชาชนที่ได้รับผลกระทบได้ด้วย จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยพบสิ่งที่น่าสนใจในประเด็นที่ว่า การที่ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดโทษในคดีอาญา อาจทำให้เกิดอคติกำหนดโทษแก่จำเลย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเด็นที่ว่า ยึดถือทำให้ผู้พิพากษาไม่สามารถให้ความเป็น

ธรรมตามรูปคดีได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในประเด็นนี้ ทำให้วิเคราะห์ได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมองว่าการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษคดีอาญาของผู้พิพากษาอาจทำให้เกิดอคติในการกำหนดโทษแก่จำเลยได้ ซึ่งมีความเป็นไปได้ตามที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น เช่น ในคดีลักทรัพย์ตามมาตรา 334 ของประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดระวางโทษขั้นสูงไว้โดยให้จำคุกไม่เกิน 3 ปีและปรับไม่เกิน 6,000 บาท โดยมีได้กำหนดระวางโทษขั้นต่ำ ส่วนตามมาตรา 335 (1) ของประมวลกฎหมายอาญากฎหมายกำหนดระวางโทษขั้นสูง – ขั้นต่ำไว้ โดยให้จำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 5 ปีและปรับตั้งแต่ 2,000 – 10,000 บาท ทำให้มีช่องว่างของการกำหนดอัตราโทษแตกต่างกันมาก แน่นนอนหากไม่มีกติกาย่อมเกิดการวางโทษแต่ละคดีไม่เท่าเทียมกันได้โดยเฉพาะคดีที่มีพฤติการณ์ใกล้เคียงกัน ย่อมนำมาซึ่งการเปรียบเทียบ ผลอาจสืบเนื่องมาจากการที่ผู้พิพากษามีจำนวนมาก นอกจากนี้ผู้พิพากษาแต่ละคนยังมีภูมิหลัง ประวัติความเป็นมาและทัศนคติที่หลากหลายไม่เหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเห็นในอีกทางหนึ่งว่าการมียึดถือทำให้ผู้พิพากษาไม่สามารถให้ความเป็นธรรมตามรูปคดีได้ ซึ่งในข้อนี้คงต้องหาจุดสมดุลระหว่างการให้ ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษกับการที่จัดทำบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดถือ) ขึ้นมาว่าจะอยู่ตรงจุดใดจึงจะเหมาะสม

5.2.3 ทัศนคติของผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนและทนายความ/นักกฎหมาย ที่มีต่อมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดถือ) ในประเด็นนี้ผู้วิจัยพบสิ่งที่น่าสนใจในประเด็นที่ว่าศาลควรมีการกำหนดบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยึดถือ) ไว้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย แต่กลุ่มผู้พิพากษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยซึ่งตรงข้ามกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น ทำให้วิเคราะห์ได้ว่ากลุ่มผู้พิพากษาอาจมองในมิติที่ว่าการมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศยังไม่เหมาะสม เพราะในระบบของศาลยุติธรรมก็เคยมีการทำมาตรฐานเดียวกันในระดับภาคมาแล้ว ซึ่งมาตรฐานในระดับภาคนี้สภาพคดีจะมีความคล้ายคลึงใกล้เคียงกันทั้งสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น ภาษาถิ่นและเชื้อชาติทำให้มีความเป็นไปได้มากกว่า แต่กลุ่มอื่นที่เห็นว่าควรมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ อาจมองว่าทำให้เกิดความเท่าเทียมไม่ถักถัก ซึ่งความเห็นนี้ผู้บริหารของศาลยุติธรรมจำเป็นต้องรับฟังเพื่อใช้ประกอบในการวางนโยบาย อย่างไรก็ตามเรื่องมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศในปัจจุบันหากศาลยุติธรรมจัดทำขึ้นและนำมาใช้ก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น โดยศาลยุติธรรมเพียงองค์กรเดียวจัดทำขึ้นสำหรับต่างประเทศ เช่นประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการจัดทำบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษขึ้นโดยมีกฎหมายรองรับ นอกจากนี้ในระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกายังมีกลไกที่นำมาใช้รองรับมาตรฐานการกำหนดโทษอีก เช่นกลไกเกี่ยวกับการต่อรองโทษ เป็นต้น

นอกจากนี้ในประเด็นการมีบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย แต่กลุ่มผู้พิพากษา ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย กลุ่มพนักงานอัยการส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ในประเด็นนี้อาจเป็นไปได้ที่กลุ่มผู้พิพากษากับกลุ่มพนักงานอัยการมีความโน้มเอียงไปในทางไม่เปิดเผยข้อมูลที่แท้จริงหรือมองเห็นภาพไม่ชัดเจนจึงเกิดความไม่แน่ใจ สำหรับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เห็นด้วยก็เป็นเสียงสะท้อนที่สำคัญ ทำให้สามารถตอบคำถามในหัวข้อวิจัยเรื่องนี้ได้ในระดับหนึ่ง ข้อพิจารณาจึงมีอยู่ว่าผลกระทบดังกล่าวที่มีต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษานั้น เป็นไปในทางลบหรือทางบวก แต่หากพิจารณาประกอบกับประเด็นอื่นที่มีความสำคัญกับประเด็นข้างต้นอย่างใกล้ชิดคือประเด็นที่ว่า ไม่ควรมีบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) อีกเพราะผู้พิพากษาจะได้ใช้ดุลพินิจได้อย่างอิสระ ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ประเด็นที่ว่าการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษทำให้เกิดความไม่แน่นอนของคำพิพากษาในคดีที่พฤติการณ์แห่งคดีใกล้เคียงกันและประเด็นที่ว่าผู้พิพากษาบางท่านยังใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษได้ไม่เหมาะสมจึงต้องบัญญัติมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย ทำให้มีความหมายว่าการมีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) น่าจะมีผลกระทบต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษาในทางบวก คือมีแล้วจะสนับสนุนให้มีความเป็นธรรมมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าหากให้เลือกระหว่างการมีบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) กับการให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจได้อย่างอิสระแล้ว กลุ่มตัวอย่างเลือกจะมีบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) มากกว่า เพราะการไม่มีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) ทำให้เกิดความไม่แน่นอนของคำพิพากษาในคดีที่พฤติการณ์แห่งคดีใกล้เคียงกันกับอาจเกิดกรณีที่ผู้พิพากษาบางท่านใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษไม่เหมาะสมด้วย บัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) จึงมีส่วนช่วยให้ความเป็นธรรมแก่คู่ความ โดยทำให้การกำหนดโทษของผู้พิพากษาใกล้เคียงกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เหตุผลเหล่านี้ถือเป็นบทสรุปทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีต่อบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) ได้เป็นอย่างดี

5.3 ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้สาระสำคัญคือบัญญัติมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ต็อก) มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและทำให้ผู้พิพากษาไม่สามารถให้ความเป็นธรรมตามรูปคดีได้ แต่อย่างไรก็ตามด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น การที่ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดโทษในคดีอาญา อาจทำให้เกิดอคติในการกำหนดโทษแก่จำเลย และทำให้เกิดความไม่แน่นอนของคำพิพากษาในคดีที่พฤติการณ์แห่งคดีใกล้เคียงกัน ประกอบกับผู้พิพากษาบางท่านยังใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ

ยังไม่เหมาะสม ทำให้มีเหตุผลสนับสนุนถึงการทำที่ต้องมีบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษขึ้น
ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาดังนี้

1. มาตรฐานการกำหนดโทษ(ชั้ต้อก) ควรชั้คหุ่่น มีรายละเอียด นอกจากนี้ควรมีช่องว่าง
เพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจประกอบพฤติการณ์แวดล้อมต่างๆ ให้เหมาะสมกับรูปคดีได้
2. การจัดทำมาตรฐานการกำหนดโทษ(ชั้ต้อก) เพื่อใช้ในศาลควรมีการประชุมปรึกษากัน
หากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปควรมีการปรับปรุงมาตรฐานการกำหนดโทษ(ชั้ต้อก) ให้เหมาะสม
ตามสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองด้วย
3. ควรสร้างทัศนคติของผู้พิพากษาซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่าให้เคร่งครัดกับมาตรฐาน
การกำหนดโทษ(ชั้ต้อก) เพียงอย่างเดียว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved